

Stichting Pensioenfonds APF Verantwoord beleggen beleid

1. Verantwoord beleggen

Stichting Pensioenfonds APF (het pensioenfonds) heeft als eerste doelstelling zorg te dragen voor een goed en betaalbaar pensioen. Binnen deze fiduciaire verantwoordelijkheid past het om met ecologische, sociale en governance onderwerpen rekening te houden in het beleggingsbeleid. Het pensioenfonds verwacht dat rekening houden met ecologische, sociale en governance onderwerpen in het beleggingsproces bijdraagt tot een beter inzicht in de risico's die aan de individuele beleggingen zijn verbonden en dat rekening houden met deze factoren op de langere termijn een positieve bijdrage levert.

Daarnaast verwacht de maatschappij in toenemende mate van pensioenfondsden dat zij zich maatschappelijk verantwoord gedragen en verwachten belanghebbenden van het pensioenfonds dat het pensioenfonds een beleid ten aanzien van maatschappelijk verantwoord beleggen hanteert en hier transparant over is.

Stichting Pensioenfonds APF geeft in dit document aan hoe zij invulling geeft aan maatschappelijk verantwoord beleggen. Daarbij zal eerst worden ingegaan op de uitgangspunten die het pensioenfonds hiervoor hanteert. Vervolgens zal in worden gegaan welke instrumenten het fonds voor het verantwoord beleggen beleid zal hanteren en de reikwijdte daarvan op de bestaande en toekomstige beleggingsportefeuille. Tot slot komt de rapportage over het beleid aan de orde.

2. Uitgangspunten

Stichting Pensioenfonds APF kiest er voor om voor het verantwoord beleggingsbeleid de uitgangspunten van het Global Compact van de Verenigde Naties te hanteren (Zie bijlage). De principes van het Global Compact hebben betrekking op vier hoofdthema's, namelijk

- mensenrechten
- arbeidsnormen
- milieu
- anti corruptie

Deze vier hoofdthema's zijn vervolgens uitgewerkt in tien principes die hun oorsprong vinden in internationaal breed geaccepteerde verdragen zoals:

- Universele verklaring inzake de rechten van de mens
- Belangrijke conventies van de International Labour Organisation
- Verklaring van Rio inzake Milieu en Ontwikkeling
- VN verdrag tegen corruptie

Daarnaast heeft het pensioenfonds ervoor gekozen om niet te beleggen in producenten van controversiële wapens en onderschrijft het pensioenfonds de corporate governance principes van het International Corporate Governance Network, de aangepaste Nederlandse Corporate Governance code en de OECD richtlijn op het gebied van corporate governance.

3. Instrumenten

Verantwoord beleggen kan op verschillende manieren worden ingevuld. Daarbij staan diverse instrumenten ten dienste van Stichting Pensioenfonds APF. Het pensioenfonds kiest voor een combinatie van verschillende instrumenten bij het implementeren van het maatschappelijk verantwoord beleggen beleid. Hieronder worden de instrumenten kort beschreven.

3.1 Corporate governance en stembeleid

Stichting Pensioenfonds APF heeft een belangrijk deel van haar vermogen belegd in aandelen, deze beleggingen zijn wereldwijd gespreid. Als aandeelhouder kan het pensioenfonds het ondernemingsbeleid beïnvloeden, bijvoorbeeld door uitoefening van haar stemrecht tijdens aandeelhoudersvergaderingen. De aandacht hiervoor is in de afgelopen jaren toegenomen, vooral na de beurschandalen rond Enron, WorldCom, Parmalat en Ahold en meer recentelijk door de financiële crisis.

Aandeelhouders beseffen dat ze een duidelijk belang hebben bij een goed toezicht op de onderneming en het bestuur ervan, een helder en transparant ondernemingsbeleid en een zorgvuldige controle van de (winst)cijfers. Corporate governance wordt vaak vertaald met goed ondernemingsbestuur. Het heeft betrekking op de verhoudingen tussen de verschillende organen van de onderneming zoals raad van bestuur, raad van commissarissen, aandeelhouders en andere belanghebbenden, waarbij rekenschap, transparantie en toezicht een centrale rol spelen. Pensioenfondsden beleggen in beursgenoteerde ondernemingen en zijn daardoor ook aandeelhouder.

De Nederlandse Corporate Governance Code, schrijft voor welke rol institutionele beleggers (zoals pensioenfondsden) hebben in relatie tot goed ondernemingsbestuur. Daarbij staat de rol als aandeelhouder en het stemmen op aandeelhoudervergaderingen centraal. Het pensioenfonds geeft invulling aan de Nederlandse Corporate Governance code in het corporate governance en stembeleid elders op de website

3.2. Uitsluitingsbeleid

Het pensioenfonds kiest er voor om niet te beleggen in ondernemingen die controversiële wapens produceren of een significant belang hebben in een andere onderneming die controversiële wapens produceert. Het pensioenfonds beschouwt wapens als controversieel wanneer deze onevenredig veel leed en slachtoffers veroorzaken, geen onderscheid maken tussen burger- en militaire doelen en ook na afloop van een conflict slachtoffers kunnen veroorzaken. Deze wapens zijn door internationaal recht verboden of staan internationaal ter discussie. Het betreft de volgende categorieën:

- Nucleaire wapens
- Biologische wapens
- Chemische wapens
- Anti-persoonsmijnen
- Clusterbommen

Meer achtergrondinformatie over uitsluitingen en over gehanteerde criteria is terug te vinden in het uitsluitingsbeleid. Dit beleid is beschikbaar op de website van het pensioenfonds.

Daarnaast wenst het pensioenfonds niet te beleggen in ondernemingen die het Global Compact structureel schenden. Een onafhankelijk onderzoeksbureau stelt vast of een onderneming een of meerdere principes van het Global Compact schendt. Indien een onderneming gedurende 2 jaar het Global Compact schendt wordt de onderneming uitgesloten van het belegbaar universum en worden de posities, indien die er zijn, verkocht.

Uitgesloten ondernemingen die niet langer het Global Compact schenden of niet langer betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens worden weer opgenomen in het belegbaar universum.

3.3 Themabeleggingen

Het pensioenfonds overweegt om in de toekomst te beleggen in fondsen met een duurzaam of maatschappelijk karakter. Gedacht kan worden aan microfinanciering maar ook aan themafondsen zoals water- en duurzame energie fondsen. Daarvoor zal het pensioenfonds onderzoeken aan welke voorwaarden themabeleggingen moeten voldoen en hoe deze passen binnen de strategische portefeuille.

3.4 Selectie van externe vermogensbeheerders

Stichting Pensioenfonds APF maakt voor het beheer van de beleggingsportefeuilles gebruik van externe vermogensbeheerders. Een aantal van deze vermogensbeheerders heeft de Principles for Responsible Investment (PRI) ondertekend. De huidige managers die de PRI niet hebben ondertekend zullen worden aangespoord

de PRI te ondertekenen en te implementeren (engagement met de vermogensbeheerders).

Bij de selectie van toekomstige vermogensbeheerders zal het pensioenfonds meewegen of vermogensbeheerders de PRI hebben ondertekend.

4. Implementatie op de beleggingsportefeuille

4.1 Aandelen

Stichting Pensioenfonds APF belegt direct in Europese, Amerikaanse en Japanse aandelen. Op deze mandaten wordt het uitsluitingsbeleid ten aanzien van controversiële wapens toegepast. Daarnaast wordt ook actief gebruik gemaakt van aandeelhoudersrechten, door ondermeer te stemmen op aandeelhoudersvergaderingen.

Het pensioenfonds belegt tevens in een aantal Emerging Markets Funds. Voor beleggingsfondsen is niet mogelijk om een uitsluitingsbeleid te hanteren of om zelf te stemmen op de aandelen in het beleggingsfonds. Het pensioenfonds zal de dialoog aangaan met de vermogensbeheerders om hen aan te moedigen zich als actief eigenaar op te stellen (conform de PRI). Indien nieuwe vermogensbeheerders worden geselecteerd zal het duurzaam beleid worden meegenomen bij de selectie.

4.2 Vastrentende waarden

Stichting Pensioenfonds APF belegt direct in vastrentende waarden. Incidenteel worden er vergaderingen gehouden voor houders van bedrijfsobligaties. Echter dit instrument kan niet structureel worden ingezet. Het uitsluiten van producenten van controversiële wapens en schenders van het Global Compact kan goed op de vastrentende waarden portefeuilles worden toegepast. Het gaat in dit geval om de bedrijfsleningen portefeuilles. Voor staatsleningen geldt dat niet belegd kan worden in obligaties van landen waartegen de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties een sanctie heeft uitgeroepen (Iran, Ivoorkust, Liberia, Noord Korea en Soedan).

4.3 Vastgoed

Indirect beursgenoteerd vastgoed: Het pensioenfonds belegt in een indirect vastgoed mandaten en belegt daarmee in beursgenoteerde ondernemingen. Het pensioenfonds maakt hier gebruik van haar aandeelhoudersrechten door te stemmen op aandeelhoudersvergaderingen.

Indirect niet beursgenoteerd vastgoed: Het toepassen van duurzaamheidscriteria op deze vastgoedcategorie is momenteel moeilijk toe te passen. Bij toekomstige vastgoed aankopen kunnen duurzaamheidscriteria een rol spelen.

4.4 Alternatieve beleggingscategorieën

Stichting Pensioenfonds APF belegt indirect in grondstoffen. Het pensioenfonds maakt hiervoor gebruik van derivaten. Op dit moment ziet het pensioenfonds geen mogelijkheid om het verantwoord beleggen beleid te implementeren op deze beleggingscategorie.

5. Rekenschap en Rapportage

Stichting Pensioenfonds APF vindt het belangrijk om helder en transparant te communiceren over het verantwoord beleggen beleid en hoe dit is geïmplementeerd. Het pensioenfonds rapporteert elk jaar in haar jaarverslag hoe zij invulling heeft gegeven aan het verantwoord beleggen

beleid. Daarvoor publiceert het pensioenfonds op haar website de volgende beleidsdocumenten:

- Verantwoord beleggen beleid
- Uitsluitingsbeleid
- Corporate governance en stembeleid

Tevens rapporteert het pensioenfonds op de website hoe zij het beleid heeft geïmplementeerd:

- Jaarlijkse - en kwartaal Corporate governance en Stemverslag
- Stemresultaten per aandeelhoudersvergaderingen

Tekst: Syntrus Achmea Vermogensbeheer B.V.

Bijlage

Uitgangspunten van het Global Compact van de Verenigde Naties

Het VN Global Compact verlangt van bedrijven dat zij binnen hun invloedssfeer een aantal kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie omarmen, ondersteunen en uitoefenen.

Bedrijven die het VN Global Compact initiatief onderschrijven, verbinden zich ertoe de onderstaande doelstellingen en waarden te steunen bij het uitvoeren van hun activiteiten:

Mensenrechten

1° principe: Bedrijven dienen binnen de eigen invloedssfeer de internationaal vastgelegde mensenrechten te ondersteunen en te respecteren; en

2° principe: er voor te zorgen dat zij niet medeplichtig zijn aan schendingen van de mensenrechten.

Arbeidsnormen

3° principe: Bedrijven dienen de vrijheid van vakvereniging en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen te handhaven;

4° principe: alle vormen van verplichte en gedwongen arbeid te elimineren;

5° principe: zich in te spannen voor de effectieve afschaffing van kinderarbeid; en

6° principe: discriminatie met betrekking tot werk en beroep te bestrijden.

Milieu

7° principe: Bedrijven dienen het voorzichtigheidsbeginsel te hanteren met betrekking tot milieukwesties;

8° principe: initiatieven te ondernemen om grotere verantwoordelijkheid op milieugebied te bevorderen; en

9° principe: de ontwikkeling en verspreiding van milieuvriendelijke technologieën te stimuleren.

Anticorruptie

10° principe: Bedrijven dienen alle vormen van corruptie, inclusief afpersing en omkoping, tegen te gaan.

De principes van het Global Compact zijn gebaseerd op internationale verdragen, onder andere afgeleid van de Universele verklaring van de rechten van de mens, de verklaring van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) inzake de fundamentele arbeidsrechten, van de verklaring van Rio met betrekking tot milieu en ontwikkeling en van de anticorruptie Conventie van de Verenigde Naties.